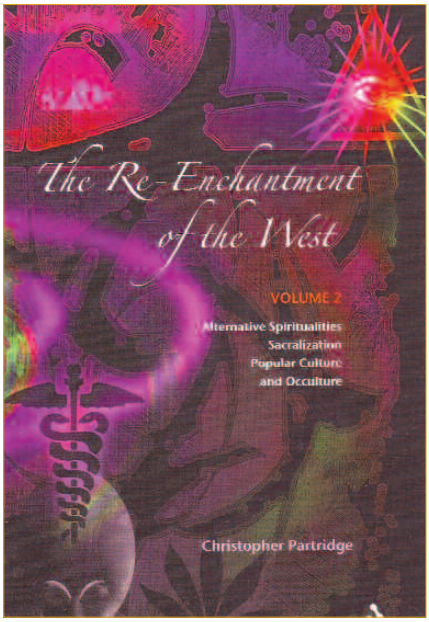
MIHAELA FRUNZĂ

Christopher Partridge The Re-Enchantment of the West. Volume II. Alternative Spiritualities, Sacralization, Popular Culture, and Occulture

T&T Clark, New York, 2005

Mihaela Frunză
Lecturer, Ph.D, Department of Systematic Philosophy, Babes-Bolyai University, Cluj, Romania.
E-mail: mihafrunza@yahoo.com

Key words:
contemporary religion, occulture, sacralization, the West, alternative spiritualities, popular culture

În 2004 apărea primul volum al lucrării *Re-vrăjirea Occidentului.* Autorul ei, Christopher Partridge, profesor de Religie Contemporană la Universitatea din Chester, respectiv co-director al Centrului de Cercetare pentru Religie, Film şi Cultură populară, investiga aici modalităţile schimbătoare ale spiritualităţii şi religiei occidentale. Preocupările sale în domeniul religiozităţii contemporane l-au consacrat ca editor la *The Encyclopedia of New Religions,* respectiv co-editor la revista *Fieldwork in Religion.*

Volumul II al lucrării *Revrăjirea Occidentului* continuă analizele inspirate din prima parte, reprezentînd o încercare de trasare a graniţelor fluide şi atot-cuprinzătoare pe care le cunoaşte în prezent religiozitatea contemporană: „*Revrăjirea Occidentului* tratează despre mediul spiritual alternativ în lumea occidentală contemporană; tratează varietatea de moduri în care tot mai mulţi occidentali descoperă şi articulează semnificaţiile spirituale în vieţile lor; tratează noile moduri de a crede şi transmiterea acestor credinţe în societăţile în care modurile vechi sînt inhibate şi în declin" (p. 1).

După cum se poate lesne constata, autorul nu agreează ideea unui Occident secularizat şi raţionalizat, din care religiosul (în varianta religiilor tradiţionale, cu precădere creştine) s-ar lăsa evacuat la modul discret. Sau, mai bine spus, această descriere i se pare a oglindi doar parţial realitatea. Celălalt aspect al acestei realităţi, documentat sociologic şi antropologic, îl reprezintă ascensiunea constantă a unei spiritualităţi de sorginte orientală, grupînd laolaltă un mixaj de credinţe şi o sumedenie de practici, a căror influenţă se resimte tot mai puternic. Noua spiritualitate nu este de esenţă creştină, deşi influenţe creştine mai sînt resimţite şi în acest melanj conceptual; însă această spiritualitate îşi întinde rădăcinile în special spre orient – de la Yoga popularizată, *tai chi* şi *rei ki, feng shui,* practicile Ayurveda, acupunctura, şi pînă la aromoterapie. Autorul foloseşte, pentru a o caracteriza, termenul de „ocultură" (ocult + cultură). O caracteristică importantă a ansamblului compozit format de ocultură îl reprezintă „cotitura subiectivă": şi anume,

faptul că persoana umană în integralitatea sa (minte-trup-spirit) se află în centrul unei vieți alese şi asumate. Această turnură spre subiect nu este acompaniată însă de o reducere la subiect: egotismul nu este simultan un egoism, şi asta deoarece sinele se deschide în permanență nu doar spre semeni, ci şi spre univers, prin noile tendințe ecologice. De asemenea, un principiu pragmatic fundamental se află la baza succesului fulminant al paradigmei oculturale. Acesta este: „dacă funcționează, folosește-l" şi este destinat să simplifice aparatul teoretic al practicilor respective (de multe ori ajunse la un nivel de sofisticare conceptuală ce ar intimida şi ar îndepărta necunoscătorii), contribuind astfel la propagarea masivă.

Cele şapte capitole ale prezentului volum pot fi citite atît ca studii de sine stătătoare, cît şi ca părți ale unui întreg pe care îl redau, în felul în care, de exemplu, se poate spune că monadele lui Leibniz reflectă, fiecare în parte, întregul univers. Rînd pe rînd, aspecte din cele mai variate ale „oculturii populare" sînt prezentate ca reflectînd în grade diverse noua tendință „orientalizanto-spiritualizantă" a societății occidentale. De la medicina contemporană, din ce în ce mai deschisă spre formele alternative de vindecare, trecînd prin ecologie, consumul de droguri psihedelice, ciberspiritualitate, ufologie, demonologie şi eschatologie, toate prezintă influențe semnificative ale fenomenului studiat. Pentru a nu răpi plăcerea cititorilor de a descoperi, pe cont propriu, bogăția de informații din volum şi interpretările autorului, ne vom opri în cele ce urmează la exemplificarea tezelor autorului, cu precădere asupra domeniului medical, examinat în primul capitol.

Medicina contemporană poate fi cu adevărat considerată o prezență insolită în repertoriul practicilor analizate în acest volum. Dacă ufologia sau demonologia par să intre în mod natural în orizontul spiritualității orientale, faptul pare să fie cu atît mai surprinzător cînd este vorba de un domeniu atît de tehnicizat şi profesionalizat cum este medicina.

şi totuşi, tendința de a trata în mod holistic persoana („pacientul" nereducîndu-se la „boala" sa şi reclamînd, în consecință, o abordare mai complexă), ca şi idealul „bunăstării" personale (*wellbeing*), par să fi molipsit şi acea parte a medicinei cunoscute sub numele de *nursing*. Faptul este evident şi documentat ca atare de asociațiile profesionale de medicină şi de nenumăratele lucrări importante pentru practicieni. Ceea ce se petrece este o continuă ştergere sau slăbire a granițelor dintre „vindecare" (termen ce desemnează în general practicile asociate medicinei alternative) şi „tratamentele" medicinei convenționale. Diferența este semnificativă: „Boala este *tratată*, în timp ce persoana este *vindecată*" (p. 23). Astfel, pe de o parte, numărul persoanelor implicate în sau recurgînd la terapiile complementare este în continuă creştere (în Marea Britanie numărul acestora triplîndu-se pe parcursul unui deceniu), iar pe de altă parte, medicina tradițională ia tot mai mult în considerare practicile ne-convenționale, de inspirație orientală.

Fenomenul capătă cu atît mai mare amploare cu cît se transmite, din medicină şi ramura acesteia, igiena, prin producători şi tehnici de marketing, la consumatorul de rînd, care este sedus prin apelul la „înțelepciunea" orientală şi prin apelul la subiect şi centralitatea existenței acestuia. Luînd exemplul binecunoscut al „aromoterapiei", ajunsă acum, prin intermediul reclamelor, pînă la nivelul cosmeticelor şi al detergenților universali, noua spiritualitate a reuşit să fie atît de prezentă în universul cotidian, încît a intrat în clişeele publicitarilor. Faptul este remarcabil pentru propagarea ideilor spiritualității oculturale, şi pentru modalitatea în care aceasta impregnează cultura populară care ne înconjoară şi ne formează.

Într-o manieră similară sînt explorate şi celelalte domenii, în capitolele subiacente.

La final, nu putem fi decît de acord cu Gordon Lynch, Lector în Religie şi Cultură la Universitatea din Birmingham: „Combinînd studii de caz originale cu analiza pătrunzătoare, Partrige oferă o interpretare originală a peisajului religios schimbător din Occident. Bine argumentată şi excelent scrisă, *Re-vrăjirea Occidentului* reprezintă o contribuţie majoră la dezbaterile despre natura religiei şi spiritualităţii contemporane". O lucrare ce invită cititorul deopotrivă la reflecţie şi auto-reflecţie, o lucrare ce impresionează prin diversitatea surselor citate şi, respectiv, o lucrare ce provoacă la o regîndire a problemei religiozităţii şi secularizării în lumea occidentală.